

Zigana Dağı'nda Çocuklar İçin Ulusal Ve Uluslararası 'Gümüşhane Hızek Etkinliği' Yapılmalı

"Şimdilerde ise ne kar, ne hızek, ne de aşılmaz denilen Kop ve Zigana Dağları'nın aşılmaz yolları kaldı ama en azından meşhur Gümüşhane hızekleri ile Zigana Gümüşkayak Kayak Merkezi'nde her yıl en azından çocuklar için ulusal (veya uluslararası) düzeyde bir 'Gümüşhane Hızek Etkinliği' düzenlenmesi bölgenin turizme kazandırılması açısından önemli bir çalışma olmaz mı?"

ZİGANA KAYAK MERKEZİ (TORUL-GÜMÜŞHANE)

HIZEK

Gümüşhaneli düşünür, yazar ve bilim adamı S.Vedat Karaarslan, kendisinin yönettiği <https://www.arkeotekno.com> adlı internet sitesinde yazdığı son yazısında Zigana Dağı'nda ulusal ya da uluslararası bir "Hızek Etkinliği'nin yapılmasını gündeme taşıdı.

Hemşerimiz S. Vedat Karaslan'ın yazısı şöyledir:

GÜMÜŞHANE HIZEKLERİ VE ETKİNLİĞİ

S. Vedat Karaarslan, Arkeolog- Elektronik Mühendisi (MSc.)

Eski Türkçede 'kaymak' anlamına gelen 'kaz' (kay) kelimesi Türkçede ve doğal olarak Gümüşhane yöresinde de ses değişmesine uğrayarak önceleri 'kızak' sonraları (-k) harfi ile (-g) harfinin tonlulaşması olarak önce (-g) sesine sonra ise (-h) sesine dönüşmüştü. Bu ses dönüşümü örneğin Gümüşhane ağzında 'kalbur' kelimesine 'halbur', 'kasap' kelimesi ise 'hasap' denilmesi gibi 'kızak' kelimesi de 'hızek' şekline dönüşmüştü. Bu dönüşüme verilebilecek diğer bir örnek kelime de Gümüşhane yöresinde çok kullanılan Uygurca bir kelime olan ve 1000 yılından önce kullanılan Codex Cumanicus (1300) sözlüğünde de yer alan Kıpçakça bir kelime olan 'kaçan' 'haçan ki-madem ki' 'ne zaman, ne vakit'

anlamına gelen '**haçan**' kelimesidir. **Kızak, Kıpçakça bir kelimedir.**

Eskiden Zemheri (22 Aralık- 30 Ocak) ayı gelince Kop ve Zigana Dağı arasındaki bir coğrafyada yer alan Gümüşhane merkezde de yoğun kar yağışı nedeniyle ulaşım güçlüğüle yapılırdı. Bu ulaşım zorluklarının Karayolları'na ait **101. Şube Müdürlüğü**'nün kırmızı renkli araçlarının uzaklardan gelen uğultularının kar yüklü dağlardan yankılanan seslerinin duyulmasıyla aşılacağına inanılırdı. Karayolları'nın bu araçları bir yandan Zigana diğer yandan Kop Dağı'nın yollarının üzerini bir yorgan gibi örten kar yığınlarını yol kenarlarına yığınca, Türkiye'nin en güzel manzaraları bu coğrafyada ortaya çıkardı. Gümüşhane yemekleri içinde bulunan **gurut, kurudut (çemiç), küzümeti, siron, erişte, kuru ekmek, pestil** gibi daha çok kurutulmuş ve kış aylarında yenilmek üzere tenekelere **tuzlama hamsi** basılması gibi gıdalar daha çok bu tabiat koşullarından kaynaklanan mutfak gelenekleri olarak bilinirdi.

Günümüzde Davos Kızağı olarak bilinen kızak ve Davos'dan da güzel bir coğrafyaya sahip olan **Gümüşhane'nin meşhur hızekleri** alt bölümündeki kaymak için kullanılan ayakları genellikle kaygan gürgen ya da kayın ağacından yapılırdı. Bu ağaçların odunlarını bulamayanlar ise armut veya buz üzerinde en iyi kayak yapılabilecek özellikte olan daha yağlı olan elma ağacından hızegini yaz aylarından kış aylarına kadar hazırlardı.

Gümüşhane'ye yağın kar yokuşlu yollarda adeta buza dönüşürdü. Okulların kar nedeniyle bir gün hatta bir öğleden sonra tatil edildiği haberi gelince analarının üşümesin diye oturulacak kısmını kilim ya da bulabilirse bir halı parçası ile kapladığı hızegini alan kulaklarını analarının ördüğü kulaklarını da kapatan külahımsı **gugulaları** [1] ile çocuklar bu yokuşlardan yenişe doğru kaymak için sıralarını beklerlerdi.

Hızekleri ile kayan çocuklar kaymakta olan diğer hızeye asla çarpmazdı. Kazara çarpışanlar olsa bile ayağa kalkılır üzerilerindeki karlar silkelendir herhangi bir gürültü, patırtı olmaksızın hiçbir şey olmamış gibi sanki birbirleri ile sözleşmecesine o ünlü yokuşlarda bir **yenişe** [2] bir **oharıya** [3] doğru **gugarlanma** [4] nedeniyle kıpkırmızı yüzleri ve durmadan çektikleri burunlarından akan iki nemli akıntıya aldırmaksızın ağızlarından çıkan buharlarla birlikte soluk soluğa kaymaya devam ederlerdi.

Şimdilerde ise ne kar, ne hızek, ne de aşılmaz denilen Kop ve Zigana Dağları'nın aşılmaz yolları kaldı ama en azından meşhur **Gümüşhane hızekleri** ile **Zigana Gümüşkayak Kayak Merkezi**'nde her yıl en azından çocuklar için ulusal (veya uluslararası) düzeyde bir '**Gümüşhane Hızek Etkinliği**' düzenlenmesi bölgenin turizme kazandırılması açısından önemli bir çalışma olmaz mı?

ARKEOTEKNO

[1] Başlık

[2] Gümüşhane yöre ağzında yokuş aşağıya doğru

[3] Gümüşhane yöre ağzında yukarıya doğru.

[4] Çok üşümek

NOT: Yazının ana resmi Zigana Gümüşkayak Kayak Merkezi (Torul/Gümüşhane)

Kaynak link: https://www.arkedekno.com/pg_754_gumushane-hizekleri-ve-etkinligi